

บทที่ 1

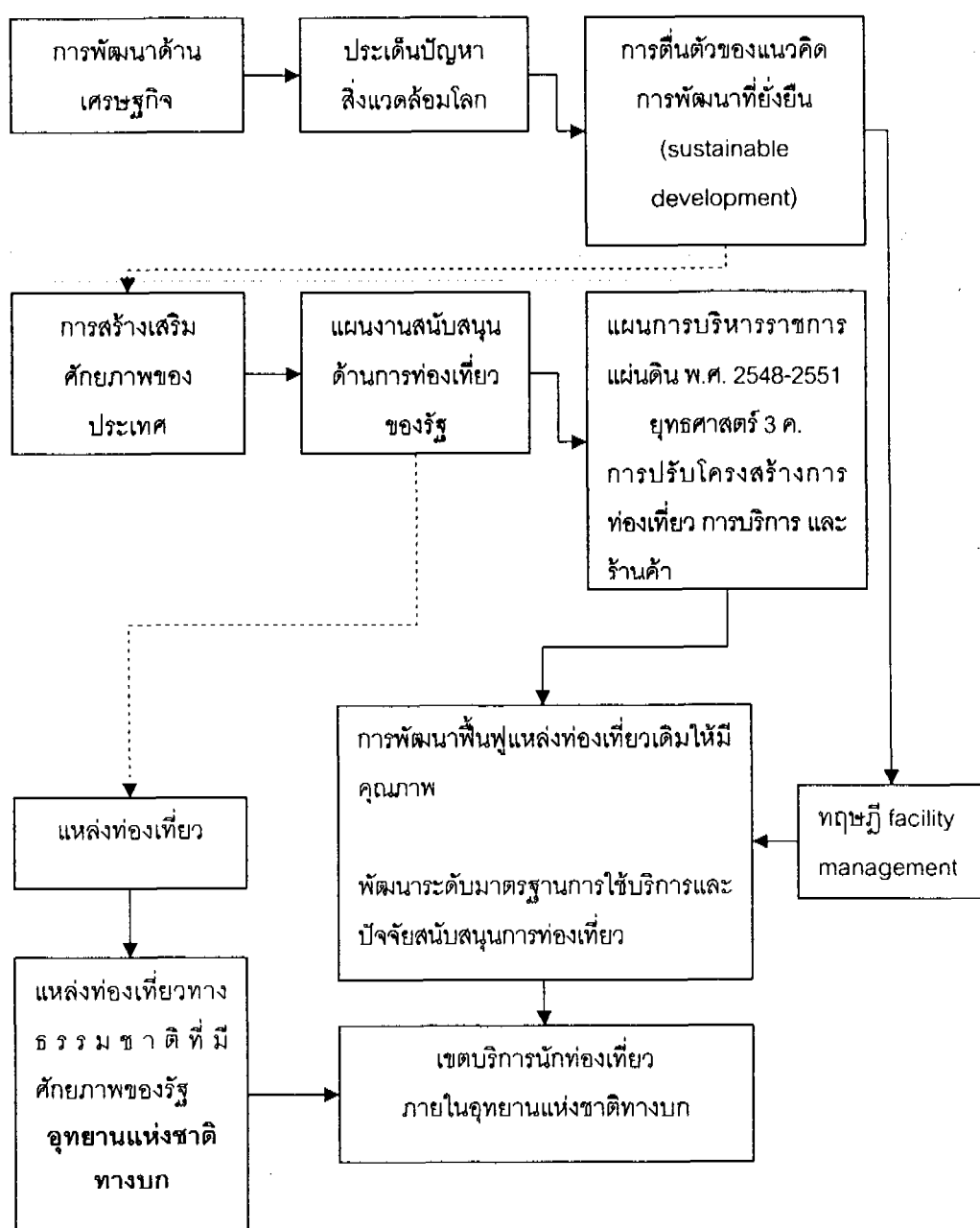
บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

หนึ่งในปัญหาที่นานาประเทศประสบจากการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจในปัจจุบัน คือ ปัญหาทางสภาวะแวดล้อม ทำให้มีการคำนึงถึงแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน และได้รับการพูดถึงมากขึ้นในเกือบทุกประเทศ มีประเด็นหนึ่งในแนวคิดดังกล่าวที่หลายประเทศนำมาใช้ คือ ประเด็นการสร้างเสริมศักยภาพ (capacity building) ที่ต้องการให้แต่ละประเทศสามารถสร้างกลไกการพัฒนาศักยภาพให้กับระดับท้องถิ่นของตนเอง ประเทศไทยกำลังมุ่งไปสู่แนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนเช่นกัน โดยมี 4 ยุทธศาสตร์หลัก คือ การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ การพัฒนาทุนทางสังคม และการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ประเทศไทยมีจุดเด่นเรื่องการท่องเที่ยว รวมทั้งได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ และแผนการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2548-2551 ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 ค. คือ การปรับโครงสร้างการท่องเที่ยว การบริการ และการค้า เนื่องจากเป็นตัวขับเคลื่อนเศรษฐกิจ สร้างงานสร้างรายได้ให้กับชุมชน ทว่าแหล่งท่องเที่ยวที่มีมากมายในประเทศทั้งทางธรรมชาติ วัฒนธรรม หรือที่มนุษย์สร้างขึ้น เมื่อเทียบโดยปริมาณของแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพนั้น แหล่งที่ประสบความสำเร็จยังมีจำนวนน้อย อุทยานแห่งชาติถือว่าเป็นเขตที่รวบรวมแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศ ซึ่งมีความสำคัญทั้งทางสิ่งแวดล้อม สังคมวัฒนธรรม และด้านเศรษฐกิจ ประสบปัญหานี้เช่นเดียวกัน จึงจำเป็นต้องมีการฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวเดิมให้มีคุณภาพ และพัฒนาระดับมาตรฐานการให้บริการและปัจจัยสนับสนุนการท่องเที่ยว โดยใช้แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นหลัก นอกจากเพื่อตอบสนองแผนการบริหารประเทศแล้ว ยังเป็นการสร้างทรัพยากรที่มีคุณค่า และยั่งยืนให้กับประเทศชาติไปจนถึงลูกหลานต่อไป

ภาพที่ 1.1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา



หมายเหตุ: สรุปและเรียบเรียงจากการสืบค้นข้อมูลโดยผู้วิจัย.

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาลักษณะการใช้พื้นที่ทางกายภาพ และการจัดการของเขตให้บริการนักท่องเที่ยว ในอุทยานแห่งชาติทางบกในปัจจุบัน เพื่อนำมาวิเคราะห์กับแนวความคิดการพัฒนายั่งยืน
2. ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาของพื้นที่ปัจจุบัน จากเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ และผู้ใช้พื้นที่ เพื่อหาแนวทางการพัฒนาพื้นที่ของเขตบริการนักท่องเที่ยว
3. นำเสนอแนวทางการออกแบบสถาปัตยกรรม และพัฒนาพื้นที่ให้บริการนักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติทางบกอย่างยั่งยืน

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

เขตบริการนักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติทางบก ในการวิจัยครั้งนี้ได้เลือกเขตบริการนักท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี และจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ทั้งหมด 3 เขต คือ เขตบริการที่ทำการอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน เขตบริการบ้านกร่างแคมป์ และเขตบริการเขาพะเนินทุ่ง เป็นกรณีศึกษา โดยแต่ละเขตบริการสามารถแบ่งพื้นที่ออกเป็น 3 ส่วนหลัก คือ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว บ้านพักหรือพื้นที่กางเต็นท์ และพื้นที่สันทนาการ เช่น ท่าเรือ สู่ซา พื้นที่พักผ่อน เป็นต้น

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากงานวิจัย

1. อุทยานแห่งชาติสามารถพัฒนาคุณภาพของสถาปัตยกรรม และพื้นที่โดยมีการคำนึงถึงสภาพแวดล้อม เพื่อรองรับการท่องเที่ยว
2. เกิดการปลูกฝังจิตสำนึกให้สังคมได้มีส่วนดูแลรักษาสภาพแวดล้อม เกิดการกระจายรายได้ และสร้างงานในท้องถิ่นจากธุรกิจการท่องเที่ยวและบริการ

1.5 คำจำกัดความที่ใช้ในงานวิจัย

พื้นที่ให้บริการนักท่องเที่ยว หมายถึง พื้นที่เขตบริการ (intensive use zone) สำหรับนักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแก่งกระจานจำนวน 3 เขต คือ เขตบริการที่ทำการอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน เขตบริการบ้านกร่างแคมป์ และเขตบริการเขาพะเนินทุ่ง ซึ่งในงานวิจัยนี้ใช้คำว่า เขตบริการ เป็นคำหลัก

ลักษณะทางกายภาพของเขตบริการ หมายถึง ลักษณะเส้นทาง การเข้าถึง การวางผังบริเวณ และลักษณะทางสถาปัตยกรรมของพื้นที่ให้บริการนักท่องเที่ยว

การจัดการของเขตบริการ หมายถึง การจัดการระบบสาธารณูปโภค สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ และการจัดการด้านกิจกรรมของพื้นที่ให้บริการนักท่องเที่ยว

การออกแบบสถาปัตยกรรม หมายถึง การออกแบบสิ่งปลูกสร้างที่มีการสร้างถาวร รวมถึงการจัดพื้นที่ ทางเดิน และสภาพภูมิทัศน์ของพื้นที่ให้บริการนักท่องเที่ยว

การพัฒนาพื้นที่ หมายถึง แนวทางการจัดการด้านงานระบบ และกิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่ให้บริการนักท่องเที่ยว

ความยั่งยืน หมายถึง รูปแบบการของพัฒนาและจัดการให้สถานที่มีความสามารถในการพึ่งพาตนเอง โดยส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมน้อยที่สุด

นักท่องเที่ยว หมายถึง ผู้ที่เดินทางหรือเคยเดินทางเข้ามายังอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน เพื่อจุดประสงค์ด้านการพักผ่อน โดยมีได้เกี่ยวข้องกับธุรกิจ ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ

เจ้าหน้าที่ หมายถึง เจ้าพนักงานป่าไม้ ทั้งระดับปฏิบัติการและบริหารที่สังกัดในเขตบริการนักท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน